

EUROKRISEN: ÅTSTRAMNINGAR, RECESSION OCH SOCIAL MISÄR. DET MESTA ÅTERSTÅR ATT GÖRA FÖR ATT FÅ NED DE SVENSKA UTSLÄPPEN AV VÄXTHUSGASER. VARMARE KLIMAT HOTAR SNÖINDUSTRIN I ALPERNA.

1. Eurokrisen: åtstramningar, recession och social misär i Grekland och Spanien

Eurokrisen förvärras i en rad länder. Åtstramningarna inom ramen för den gemensamma valutan euron och den centraliserade penningpolitiken har lett till recession, ekonomisk tillbakagång, och social misär. Grekland och Spanien är belysande exempel.

1.1 Grekland i fritt fall

”7 % föll Greklands BNP med förra året. Samtidigt minskade lönerna med uppåt 20 procent.” SvD 12/5 -12

”**Greklands BNP** minskade rejält under årets första kvartal. BNP föll med 6.2 procent jämfört med samma period i fjol, enligt officiell statistik. Det sista kvartalet i fjol minskade BNP med 7,5 procent.

Grekland befinner sig i **recession för femte året i rad. ... TT**” SvD 16/5 -12

Ytterligare åtstramningar aviserades den 30 mars: ”12 miljarder euro i nedskärningar måste Greklands nästa regering besluta om mellan 2013 och 2014. Det sade den grekiska premiärministern Lucas Papademos inför parlamentet i går, enligt statliga Vuoli TV, rapporterar Bloomberg News.” SvD 31/3 -12

Hela ekonomin sviktar inklusive turistnäringen. ”**Det parlamentariska** läget är efter valet lika kaotiskt som den grekiska ekonomin. Den senare är i närmast fritt fall. Arbetslösheten steg med 4 procentenheter på lika många månader från oktober i fjol till 21,8 procent i slutet av januari. Kontorsvakanserna i Aten har ökat från 14.5 procent till 20 procent på ett år och än värre är att den grekiska ekonomins livlina, turistnäringen blir allt svagare. Antalet besökare har minskat med 12,5 på ett år och det är belysande att andelen tyskar som besökt Grekland har minskat från 15 procent till 3 procent. Det är svårt att tro att IMF och de övriga i den så kallade trojkan har någon som helst tillit till sin egen prognos om att Greklands ekonomi ska vända till tillväxt redan nästa år.” SvD 10/5 -12 Med en ungdomsarbetslöshet på nära 50 procent är ekonomin ohållbar.

Andelen riskfyllda lån i bankerna ökade också. ”Andelen problemlån i de grekiska bankerna steg till 17 procent av de totala portföljerna i slutet av första kvartalet, vilket kan jämföras med 14,7 procent i slutet av tredje kvartalet 2011. Det rapporterade tidningen Kathimerini i går, enligt Bloomberg News.” SvD 5/5- 12

Det är inte konstigt, att Greklands kreditbetyg sänktes igen på fredagen den 18 maj. DN 19/5 -12

1.2 Spanien

Inom loppet av några år har Spanien gått in i en andra recession. ”Spaniens BNP krympte under första kvartalet i år med 0,3 procent, samma minskning som under sista kvartalet förra året, enligt slutgiltiga siffror som presenterades på torsdagen. Därmed bekräftas att landet åter befinner sig i recession. ... TT-AFP” DN 18/5 -12

Åtstramningarna fortsätter. ”**Sammanlagt har den** spanska regeringen presenterat nedskärningar på 37 miljarder euro. De senaste besparingarna på 10 miljarder euro presenterades förra måndagen och ska ske genom bland annat effektiviseringar av vård- och utbildningssektorerna. Dagen efter beskedet sjönk börsen i Madrid till den lägsta nivån på tre år.” SvD 16/4 -12

Spanien har hamnat i en nedåtgående ekonomisk spiral. ”Det växande budgetunderskottet gör dock att Spaniens skuldbörda hela tiden skjuter i höjden. Förra årets budgetunderskott låg på hela 8,5 procent av BNP och överskred med råge den av EU tillåtna 3-procentgränsen. Som sten på bördan har Spanien idag EU:s högsta arbetslöshet och hela 23 procent av befolkningen står utan jobb. Siffran väntas dessutom stiga med cirka 1,5 procent under det kommande året. Några verkliga åtgärder för tillväxt har ännu inte vidtagits sedan regeringen tillträdde för tre månader sedan.” SvD 16/4 -12 Ungdomsarbetslösheten på över 50 procent är ohållbar.

Och statsskulden bara ökar. ”Spaniens statsskuld kommer i år att stiga till den högsta nivån sedan 1990 – till 80 procent jämfört med fjolårets 69 procent – när landet går in i en recession. Det skriver den spanska regeringen i sin budget som presenterades i går.” SvD 4/4 -12

De spanska bankerna har tagit för stora risker och bidragit till bostadsbubblan i en miljö med Europeiska centralbankens (ECB:s) alltför låga ränta för spansk ekonomi tillsammans med oreglerade kapitalströmmar och som följd sitter bankerna nu med problemlån. ”I februari krävde premiärminister Mariano Rajoy att spanska banker skulle sätta av motsvarande 480 miljarder kronor för att täcka kreditförluster. Nu vill han se ytterligare cirka 310 miljarder, uppger källor för Reuters inför presentationen av en ny krisplan på fredag. Spanska banker beräknas enligt Financial Times ha problemlån för totalt 1600 miljarder kronor i sina balansräkningar, varav en stor del handlar om lån till fastighetsbolag.

....

Den nya vågen av bankfrossa i Spanien har tryckt upp räntan på tioåriga spanska statsobligationer till över 6 procent, en tangering av årets högsta nivå. ... TT-Reuters” DN 10/5 -12

Spaniens regering presenterade den 11 maj en ny krisplan. ”Spaniens banksektor ska stöpas om, men det blir ingen bankakut.

I stället ska den räddas av minst 30 miljarder euro i nytt kapital för att täcka upp för förlusterna från fastighetsmarknaden, enligt en ny plan från landets regering.

...

Beskedet från Madrid sänkte den spanska börsen och ökade samtidigt trycket nedåt på euron. TT” DN 12/5 -12

I slutet av april sänkte Standard & Poor's följaktligen det spanska kreditbetyget från A till BBB+, med negativa utsikter. DN 28/4 -12 Det betyder högre upplåningskostnader för den spanska staten. Sedan kom turen till bl a de spanska bankerna att få sänkta kreditbetyg.

”**Kreditvärderingsföretaget** Fitchs nedgradering av Grekland till bottennivå och Moody's sänkning av betyget för 16 banker och fyra regioner i Spanien skärpte farhågorna för att ett grekiskt utträde snabbt kan sprida sig till fler krisländer och ledde till att euron sjönk ytterligare mot dollaren på fredagen.

Spaniens riksbank rapporterade att andelen dåliga lån i landets banker stigit till sin högsta nivå på 18 år. Regeringens förstatligande av Bankia har inte lugnat oron på finansmarknaderna och lett till att rykten att sparare tömmer sina konton.” DN 19/5 -12

”Problemet var att Spaniens fastighets- och byggmarknad blåstes upp av generösa krediter, och att

marknaden sedan överhettades av kapitalströmmar från länder och banker i norra Europa.

När bubblan sprack 2008 rasade huspriserna, byggnationer lades i malpåse och arbetslösheten exploderade.” SvD 30/3 -12

Det systemfel som valutaunionen EMU är förenad med kom i öppen dager: en centraliserad reprotänta från ECB som inte är anpassad efter specifika nationella förfallanden utan efter ett genomsnitt och helt oreglerade kapitalströmmar i ett icke optimalt valutaområde.

”Grundorsaken till att Spanien befinner sig i sitt mycket utsatta läge är den enorma bostadsbubbla och ett lika stort beroende av byggsektorn som pumpades upp efter att landet gick med i eurosamarbetet. Det som gör problemet riktigt stort är att denna bubbla finansierades med lån från utlandet.

Omsvängningen i de spanska statsfinanserna från att ha visat överskott så sent som 2007 till stora underskott, motsvarande 8,5 procent av BNP under fjolåret, är också ett resultat av att denna bubbla har brustit, där byggandet har sjunkit ned med massarbetslöshet som följd. I dagsläget ligger den runt 24 procent. Det mesta av omvärldens focus har därefter riktats mot den spanska regeringens arbete med att få ned detta underskott, där den tvingades att justera upp målet för årets underskott från 4,5 procent av BNP till 5,3 procent.

Men det är inte dessa offentliga underskott som är Spaniens stora problem och skälet till att Spanien med mycket stor sannolikhet kommer att tvingas att söka hjälp för att reda ut sin ekonomiska ställning. Roten till det spanska eländet står delvis att finna i att de spanska fastighetspriserna har långt kvar till sin botten, vilket gör det spanska banksystemet till ett korthus, men framför allt i att byggsektorn fortfarande är mycket överdimensionerad i förhållande till det 'överhäng' av genomförda projekt som färdigställts under de senaste åren.” SvD 2/5 -12 (Se fortsättningen av Per Lindvalls analys av de europeiska fastighetsmarknaderna med hänvisning till en färsk rapport ”Den spanska baksmällan” av Daniel Gros på Center for European Policy Studies (CEPS) och Cinzia Alcidi.)

I december förra året och i februari i år satte ECB igång sedelpressarna och bankerna fick tillgång till billiga treårslån på sammanlagt 1000 miljarder euro till 1 procents ränta, rena julklappar. Ändå fortsätter problemen. ”**Trots att ECB** pumpat ut 1000 miljarder euro i billiga treårslån till europeiska banker så fortsätter svårigheterna i Spanien men även i andra länder.” SvD 4/5 -12 Ja, problemen förvärras; den sociala misären breder ut sig alltmer. En ungdomsarbetslöshet på 50 procent är inte hållbar.

1.3 Slutsatser

Det grundläggande är, att valutaunionen EMU inte är ett optimalt valutaområde. Olikheterna mellan euroländerna, nord och syd, är för stora när det gäller ekonomisk struktur, produktivitetsutveckling, konkurrenskraft och korruption, vilket skapar spänningar och kriser vid en centraliserad penningpolitik baserad på ett genomsnitt och en gemensam valuta euron i stället för nationella, rörliga valutor, som kan anpassas efter såväl inhemska som utländska marknader.

Att lappa på något som är fel från början fungerar inte. EMU är inte i första hand ett ekonomiskt projekt utan ett superstatsprojekt. När EU:s ordförande Herman Van Rompuy var i Sverige i början av maj framkom också, att EMU är främst ett politiskt projekt. ”- För EU-länderna gäller det inte främst att se på sina nettobidrag till EU, utan i stället tänka mer på helheten. Europatanken handlar inte enbart om pengar, utan är en idé om fredlig samverkan. Det gäller även euron som skapades

mer av politiska än rent ekonomiska skäl, poängterar Herman Van Rompuy i ett anförande på Handelshögskolan.” DN 5/12 -12

I stället för sk intern devalvering genom lägre löner, pensioner och sociala förmåner, neddragningar av välfärdssystemet som i Grekland för att minska kostnaderna och öka konkurrenskraften som har lett till åtstramningar och en ekonomi i fritt fall, är alternativet att ställa in betalningarna, skriva ned skulderna, införa någon form av valutareglering och återinföra den rörliga nationella valutan drachmen och en självständig penningpolitik. Det är inte enkelt och smärtfritt, men nödvändigt. Det är fullt tänkbart, att drachmen skulle sjunka till ungefär halva värdet, när den släpps fri och på en gång stärka konkurrenskraften. Tänk vilket uppsving det skulle bli för turismen till och exporten från Grekland, om halva priset gällde ! Importen skulle fördyras och hämmas till förmån för inhemsk produktion och bytesbalansen förbättras. Det skulle bli fart på hjulen i den grekiska ekonomin. Detsamma gäller även andra länder som t ex Spanien och Portugal vid ett utträde ur valutaunionen EMU.

2. Eurokrisen leder till recession och prat om tillväxt

Tidigare har visats hur eurokrisen lett till recession, fånvaro av tillväxt, och massarbetslöshet i t ex Grekland och Spanien. EU-eliten försöker genom uttalanden om tillväxt ge allmänheten intryck av att tillväxten är på väg trots att verkligheten inte ser så ut. Ett exempel är uttalandet ”Mot tillväxtvänlig konsolidering och jobbskapande tillväxt” som Europeiska rådets medlemmar (Sveriges statsminister kunde av parlamentariska skäl inte ansluta sig till detta uttalande) antog den 30 januari i år. Det får inte glömmas bort, att samtidigt beslöt de 17 euroländerna att gå vidare med ett mellanstatligt avtal i form av ett fördrag, alltså inte EU:s, om en finanspakt, ”som är ensidigt inriktad på budgetdisciplin och åtstramningar, som leder till att tillväxt och sysselsättning och hämmas. Det finns inte ett ord om en nödvändig omställning på grund av den negativa klimat- och miljötvecklingen.” Se på vår hemsida ”2012-03-14: Kritik av finanspakten (Fördrag om stabilitet, samordning och styrning inom den ekonomiska och monetära unionen)”, s 10.

”Francois Hollande vann det franska presidentvalet på löften om att prata tillväxt och inte bara nedskärningar i EU, och spardrottningen Angela Merkel får storstryk i de tyska delstatsvalen. EU-kommissionens ordförande José Manuel Barroso har fattat galoppen: nu föreslår han ekonomisk stimulans jämte alla sparkrav.

I onsdags lovade Barroso att ta fram en 'tillväxtpakt' för att balansera EU:s finansåtgärningar. På ett extrainsatt möte mellan EU:s stats- och regeringschefer nästa vecka ska man ta upp frågan.” SvD 10/5 -12

Extramötet ägde rum den 23 maj och fattade inga beslut, men det diskuterades bl a om att EU-länderna ska skjuta till ytterligare 10 miljarder euro i nytt kapital till Europeiska investeringsbanken och om införande av euroobligationer, som innebär att medlemsländerna går i borgen för varandras skulder i strid med EU:s fördrag och att notan skjuts över till skattebetalarna i mer välskötta ekonomier. På vår hemsida i medlemsinformation 2011-09-01 behandlas euroobligationer som bäddar för ett nytt skuldberg.

Euroländerna avsåg att på mötet 28-29 juni ta nya steg till ytterligare finanspolitisk integration, dvs överstatlig finanspolitik från förmyndare.

3. Det mesta återstår att göra för att få ned de svenska utsläppen av växthusgaser

På vår hemsida i Verksamhetsberättelse 2011/2012 har tidigare rapporterats om en oroväckande ökning av svenska utsläpp av växthusgaser med 11 procent eller 6,5 miljoner ton till 66,2 miljoner ton 2010. DN 20/12 -11 och SvD 20/12-11 Även om en stor del av förklaringen har att göra med

att industrin fick fart 2010 efter finanskrisen 2009 och att mer kol och olja brändes när mycket av den svenska kärnkraften stod stilla 2010, är ökningen anmärkningsvärd med tanke på att målet är att Sverige ska minska sina koldioxidutsläpp med 40 procent till år 2020. Efter 2050 ska landet vara koldioxid neutralt. Totalt har utsläppen minskat med bara 9 procent sedan 1990. Det mesta återstår alltså att göra för att få ned de svenska utsläppen av växthusgaser.

4. Varmare klimat hotar snöindustrin i Alperna

I studien ”Climate change in the European Alps” som beställts av OECD redovisar klimatforskaren Bruno Abegg att temperaturen i Alperna kan komma att öka med 3-5 grader under detta sekel. ”PARIS Inom ett par decennier kan skidåkning i Alperna bli ett minne blott.

- **Om klimatförändringen fortsätter kan glaciärerna smälta och hota snöindustrin, varnar klimatforskaren Bruno Abegg,**

...

Abegg understryker att i många byar är man mycket ekonomiskt beroende av snön och det skulle innebära en katastrof om snöindustrin smälter bort.

- Framtiden är allvarligt hotad och snöindustrin har redan börjat ställas inför tuffa omställningar, säger Abegg ... ” SvD 20/12 -11

Det är verkligen dags att ta klimat- och miljöhoten på allvar och möta dem med systematiska åtgärder som hela tiden följs upp. EU:s otillräckliga mål för utsläppsminskningar med 20 procent till år 2020 och otillräckliga åtgärder är en del av problemet. Det behövs en väldig kraft underifrån för att vända utvecklingen.

Kaj Lidén
ordf, Folkrörelsen Nej till EU – Botkyrka
www.nejtilleu.se/botkyrka